

לואיס זוקופסקי

מתוך: "A"¹

.1

מֵעֶזֶל בְּנוֹרוֹת מְמִזְמוֹ אֶת בְּאֵן.
בְּאֵנָה בְּנוֹת, הַשְּׁתִּתְפָּנָה בִּיגוֹנִי² –
זְרוּעוֹת חֲשׂוּפוֹת, שְׁמָלוֹת שְׁחׁרוֹת,
הַבִּיטוּ! בְּמִי?
מְלֻטְשִׁים אֶת יְסוּרֵי אֲדוֹנֵנוּ,
הַבִּיטוּ! אֵיךְ?
רַגְלֵי בְּחִלוֹת, גִּידְיוֹ מְדַמְמִים
הוּ, שָׁה אֶל הַיָּם, תָּמִים!
חֲלִיפוֹת שְׁחׁרוֹת שָׁם בְּשׁוֹרוֹת³.
מֵאָה מֵתָה, אֵיךְ עָרַב-רַב קְרָתְנִיךְ.

¹ "A" היא יצירתו הידועה ביותר של זוקופסקי. כתיבתה החלה ב-1927 ונמשכה עד למותו של המשורר. "A" מחולקת ל-24 חלקים שונים, העשויים סגנונות שונים, החל מן החרוז החופשי, דרך סונטות ועד לקנצוני. ב-1978 ראתה היצירה אור בשלמותה כשהיא נפרשת על-פני 826 עמודים.

² השורות המוטות מקורן בליברית של פיקאנדר ל'מתאוס-פסיון' (Matthäuspassion). ה'מתאוס-פסיון' היא אורטוריה מאת יוהאן סבסטיאן באך, 244 ברשימת יצירות באך, היצירה כתובה לפרקים 26 ו-27 של 'הבשורה על פי מתי'.

³ בהזמנה לקונצרט המדובר התבקש הקהל להגיע בלבוש שחור. זוקופסקי ממנף את הדימוי של הקהל הלבוש בשחור ומרמז לנו באמצעותו על 'החולצות השחורות' – 'החולצות השחורות' (איטלקית: nere camicie) הוא כינויים של חברי ה-Fasci di Combattimento, ארגון פשיסטי איטלקי שפעל בעיקר בתקופה שבין שתי מלחמות העולם. לארגון נודעה השפעה רבה על תנועות דומות אחרות בעולם. אנשי איגוד הפשיסטים הבריטי כונו גם כן 'החולצות השחורות' (Blackshirts).

בְּלִפְצִיג,

פֶּסְחָא,

תְּנוּזִית מְטְרוֹנִיתִית, מְעַמְלָנֶת, מְתַנְשָׁמֶת

לְחַיֵּי פֶטְרוֹנִי לִפְצִיג –

”הוֹלְכִים לְכִנְסִיָּה? אֵיפֹה הַתֵּינוּק?”

”אָה, הִנֵּה הַקַּאפֶּלְמֵיִסְטֶר”⁴

– מְמַהֵר נוֹרָא –

יֹוֹהָאן סְבַסְטִיאַן, עֲשָׂרִים וְשָׁנַיִם

יְלָדִים! ”⁵

’הַמְתַּאוּס-פֶּסְיוֹן’,

חֶבֶר בְּאֶלְף שְׁבַע מְאוֹת עֲשָׂרִים וְתִשְׁעַ,

מְבַצֵּעַ בְּקֶרְנֵגִי הוֹל”⁶,

אֶלְף תִּשְׁעַ מְאוֹת עֲשָׂרִים וְשָׁמוֹנֶה,

חֲמִישִׁי בְּעֶרְב, חֲמִשָּׁה בְּאַפְרִיל.

הַמְכֻנִיּוֹת חֲנוּ, צוֹפְרוֹת.

גְּבֵרֶת גְּרַמְנִיָּה שָׁם אוֹמְרֶת:

(הֵלֵב יוֹצֵא)

”גַּם אֲנִי נוֹלְדִיתִי בְּאַרְבֵּיָּה”⁷.

⁴ קאפלמייסטר (בגרמנית: Kapellmeister) הוא תואר של ממונה על יצירת מוזיקה. בארצות דוברות גרמנית, בתקופה שבין 1500 ל-1800, שימש הקאפלמייסטר כממונה על המוזיקה בחצרו של שליט או אציל. בין השנים 1717-1723 שימש יוהאן סבסטיאן באך כקאפלמייסטר בחצרו של הנסיך ליאופולד מאנהאלט-קוּתן.

⁵ "יוהאן סבסטיאן, עשרים ושניים ילדים!" – זוקופסקי מגזים במכוון. לבאך היו "רק" עשרים ילדים.

⁶ 'קרנגי הול' (Carnegie Hall) – אולם קונצרטים ידוע בניו-יורק.

האורות מתעמעמים, והמח כשהבשר מתעמעם.

כוכבים מורמים מתחת למושבים.

מחשכים היציעים.

"לא מן היציאה הזו. אדני!"

השלה: הצפעוני מגיח, משיל את עורו,

כמו הכתים דם את הרצפה כשהרגל דרכה

מדמם מקצה לכתף:

"לא מן היציאה הזו!"

"לעזאזל! איזו?"

דם ומאנה להרכיב את שאליו תתאנה,

אך לא נותר לב לקולות נערים.⁸

תשוקה עורגת לשלמות.⁹

וכאיש תחת כוכבים

הרוקק אל מול חולית, והרוחות

נושבות דרכו, רקו מטביע עולמות -

הצתי סיגריה, ויצאתי לחפשי

אל מעבר לאור האדם של היציאה.

⁷ "גם אני נולדתי בארכדיה" – בעקבות מוטו שאימץ גיתה (Auch ich war in Arkadien geboren) בפתח ספרו 'מסעות באיטליה'. את הנוסח הלאטיני המקורי (Et in Arcadia ego – "וגם אני בארכדיה") נהוג לייחס לצייר האטלקי Bartholomeo Schedoni (1560–1616), אך הוא מוכר יותר מציורו הנודע של ניקולא פוסן (Nicolas Poussin 1594–1665) 'הרועים בארכדיה'.

⁸ הכוונה כאן היא לקולותיהם של נערי המקהלה המשתתפים בשירת ה'מתאוס פסיון'.

⁹ "תשוקה עורגת לשלמות" – באופן זה הגדיר זוקופסקי את מהות הפואטיקה האובייקטיביסטית.

הסדרן נמוג בעשן ה'קאמל';
האדם הבא שנהאָה בעדו,
שמנוני, חרד, יענים מחיכות רגע אחרי,
פרצוף פרוצה.
שפתים מציצות מזקן
?רכים מציצות ממכנסים קרועים
ולפתע
שום דבר.
סביבי, קולותיהם של אלו
שהיו בקונצרט,
פסיעות פוסקות בכל מקום ברחוב,
צנארים גבוהים פונים כרי לפטפט:
"תומאס הארדי¹⁰ המסכן, הלך מהר כל כך,
כמה הוא העריץ את הארכיטקטורה הנסוגה שלנו –
מה דעתכם על ה'שרי-נדרלנד'¹¹ החדש שלנו!
"סופרן נפלאה,
האם זאת אמה? תוים נפלאים,
אני מעריץ גדול!"
ואלו בקונצרט שעקבו אחר התוים,
פטרוני פיתנים, עסקנים להוטים של האמניות היפות,
אבני-פנה של פסלת נר, –
"מזג האויר כה לירי" –
מציצים בית ועוד בית;

¹⁰ תומאס הארדי (Thomas Hardy, 1840-1928) – סופר ומשורר אנגלי. עבד בנעוריו כשוליה של אדריכל וב-1862 נסע ללונדון לעבוד באדריכלות.

¹¹ ה'שרי-נדרלנד' (The Sherry-Netherland) – מלון-יוקרה בשדרה החמישית בניו-יורק. הוקם ב-1927.

ומחברי הסוגים - כשאני שוקל

שוב ושוב –

פלבי היס שבשביה מאריכים ימים ומלים,

רוכלים בצמיחה מיסטית;

הגנבים של 'Mélange Adultère de Tout'¹²,

ברכני המערב התיכון, 'דאון איסט'¹³ והחוף המערבי מתהדרים

בקלאסיקה

ובמסרת

(עבורם מלה עם קונטור עצום) –

ששרו על נשים שסוסים אנסון¹⁴.

וברחוב צרדי אחד על יד רכבת עלית,

מקוננים,

מצחים, תרושי צוים:

"הכורים מפנסילבניה שוב שובתים"¹⁵,

עלינו לשלח סיוע לנשים ולילדים –

על מה מאמר המערבת הבא שלך, קרט¹⁶,

¹² 'Mélange Adultère de Tout' – שמו של אחד השירים שחיבר ת.ס. אליוט בצרפתית. אליוט אימץ את הכותרת משירו של המשורר הצרפתי טריסטאן קורבייר (1845-1875, Tristan Corbière).

¹³ 'דאון איסט' – אזור החוף המפורץ של מדינת מיין שבמזרח ארה"ב.

¹⁴ זוקופסקי מפנה אותנו לקרב שבין הלפיתים והקנטאורים ולחתונת פריטואוס והיפוך מיה, הקנטאורים שהוזמנו לחתונה, לא היו מורגלים בשתיית יין ועל-כן השתכרו והחלו נוהגים בפראות. כשהוצגה הכלה בפניהם, זינק הקנטאור אוריטיון וניסה לאונסה. עמו קמו יתר הקנטאורים והחלו נטפלים לנשים ולנערים.

¹⁵ "הכורים מפנסילבניה שוב שובתים..." – שביית הכורים שהתרחשה במחוז אינדיאנה שבפנסילבניה, בין אפריל 1927 לאוגוסט 1928, דוכאה ביד קשה בידי משטרת חברות הכרייה. בשל דיכוי זה זכתה מחאתם של הכורים לחשיפה רחבה ולאהדת הציבור.

אָנו זקוקים לְתַעֲמוּלָה, זֶה
הוֹפֵךְ לְתַנוּעַת הַמוֹנִים.”

גַּם הִיָּה זֶה פֶּסַח.

גַּאוֹת הַדָּם כְּמוֹ הַמוֹסִיקָה.
מַעֲגָל כְּנֹרוֹת מְמֻזְמָז,
כְּלִי מְאֻמָּץ –
כְּאֵל תוֹךְ הַשְּׂדוֹת וְשׁוֹכֵחַ לְמוֹת.
הַרְחֹבוֹת שְׂטָחוֹ שְׂדוֹת
אֵף לֹא חֶכּוֹךְ גְּלִגְלִים,
רְגִלִים מַעַל לְקַרְקַע:
כְּמַעֲבָר לְמְאֻמָּץ –
מוֹסִיקָה שְׂאִינָה מוֹתִירָה עֲקֹבוֹת,
אִינָה מְתָה, וְאִינָה מוֹתִירָה עֲקֹבוֹת.

¹⁶ קֶרֶט – הַכוּוּנָה כֹּאן הִיא לַמִּיּוֹק גוֹלד (Mike Gold, 1893–1967), סוֹפֵר יְהוּדִי-אֻמְרִיקָאִי שְׁנוּדַע כְּקוֹמוֹנִיסֵט אֲדוּק.

מתוך : Barely and widely

11

כותרות

סן פרנסיסקו כְּרוֹנִיקָל¹
"קולו של המַעֲרָב".

הורות: 2 גְּבָרִים אוֹמְרִים
שֶׁהֵם רוֹצִים יֵלֵד.

"אני הָאָבָא"
אוֹמְרִים שְׁנֵיהֶם.

חְרוֹשְׁצ'וֹב
לֵא יָדוֹן
בְּלִיָּן².

(מאנגלית: יהודה ויזן)

¹ *San Francisco Chronicle* – עיתון-יומי הרואה אור במדינת קליפורניה.

² קנדי הציע תוכניות משותפות, כגון הנחתה על הירח של אסטרונאוטים אמריקאים וסובייטים ולווייני ניטור מזג-אוויר משופרים. חרושצ'וב, שחש כי זהו ניסיון לגנוב את יתרונה של טכנולוגיית החלל הסובייטית, דחה את הרעיונות.